

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP-4840/19**, rješavajući apelaciju **Federacije Bosne i Hercegovine**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine-Prečišćeni tekst («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 17. februara 2021. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Federacije Bosne i Hercegovine** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 Ps 213065 19 Rev od 29. oktobra 2019. godine, Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Ps 213065 13 PŽ od 6. marta 2019. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 Ps 213065 11 Ps od 9. novembra 2012. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Federacija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Federalno pravobranilaštvo Sarajevo, podnio je 18. decembra 2019. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 65 0 Ps 213065 19 Rev od 29. oktobra 2019. godine, Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 Ps 213065 13 PŽ od 6. marta 2019. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 Ps 213065 11 Ps od 9. novembra 2012. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda, Općinskog suda i Ecoplan d.o.o. Mostar (u daljnjem tekstu: tužilac) zatraženo je 27. oktobra 2020. godine da dostave odgovor na apelaciju.
3. Vrhovni sud, Kantonalni sud, Općinski sud i tužilac su dostavili odgovore na apelaciju u periodu od 4. novembra do 4. decembra 2020. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda broj 65 0 Ps 213065 11 Ps od 9. novembra 2012. godine obavezan je apelant da isplati tužiocu iznos od 51.269,68 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 22. septembra 2011. godine do isplate, te da mu nadoknadi troškove parničnog postupka.
6. U obrazloženju presude Općinski sud je naveo da su parnične stranke, nakon tenderske procedure, zaključili Ugovor od 27. decembra 2007. godine na osnovu kojeg je tužilac, kao izvođač radova, izradio Idejno rješenje kolizije pristaništa i gradske marine u Neumu sa priobalnim pojasom (Faza I) i Glavni projekat pristana i gradske marine Neum sa infrastrukturom (Faza II), sve prema Dodatku A-E predmetnog ugovora, te da je apelant, kao naručilac posla, primio izvršeno djelo sa kompletnom projektnom dokumentacijom i isplatio ugovorenu cijenu od 399.544,47 KM. Naveo je da projektnim zadatkom, tužiočevom ponudom, niti predmetnim ugovorom nisu bili predviđeni geotehnički istražni radovi i geotehnički izvještaji, te da ti radovi nisu bili uključeni ni u cijenu ugovorenih usluga, iz razloga što je predmetni ugovor utemeljen na pretpostavci ugovarača da će za izradu projektnog zadatka biti dovoljni podaci iz izvedbenog projekta „Pristanišna obala Neum“ od decembra 1988. godine izvođača „Obala“ Split. Nadalje je utvrđeno da za izradu ugovorenog djela nisu bili dovoljni podaci iz izvedbenog projekta od 1988. godine i da je te podatke, prema Mišljenju instituta IGH d.d. Split od 8. januara 2008. godine, bilo nužno dopuniti dodatnim istražnim radovima. Takođe je utvrđeno da je o navedenom tužilac odmah usmeno obavijestio S.Š, zaposlenika Federalnog ministarstva prometa i komunikacija Mostar, kao ovlaštenu osobu ispred ugovornog organa za pripremu dokumentacije i projektnog zadatka, uz dostavu Mišljenja instituta Split, te da je tužilac dobio usmeni nalog da posao uradi po važećoj zakonskoj regulativi i dopuni ugovoreno djelo dodatnim istražnim radovima. Općinski sud je utvrdio i da je tužilac izvršio potrebne geološke i geomehaničke istražne radove, te da je za te radove ispostavio apelantu račun od 22. septembra 2008. godine u iznosu od 51.269,68 KM, koji račun apelant nije izmirio. S obzirom da su geološki i geomehanički istražni radovi bili zakonski obavezni i uslov i osnova za izradu projektnog zadatka, te da su navedeni radovi poduzeti na osnovu usmenog naloga apelantovog predstavnika, Općinski sud je usvojio tužbeni zahtjev primjenom odredaba čl. 17, 262. st. 1, 277. i 600. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Pri tome se, u odnosu na pravnu valjanost usmenog sporazuma parničnih stranaka o proširenju obima radova za predmetne vanugovorne radove, pozvao na odredbe čl. 69. st. 2. i 73. ZOO.
7. Presudom Kantonalnog suda broj 65 0 Ps 213065 13 Pž od 6. marta 2019. godine uvažena je tužiočeva žalba i prvostepena presuda je preinačena u pogledu perioda isplate zakonske zatezne kamate, na način da je apelant obavezan da tužiocu isplati iznos od 51.269, 68 KM sa

zakonskom zateznom kamatom od 22. septembra 2008. godine pa do isplate, te da mu nadoknadi troškove parničnog postupka, dok je apelantova žalba odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

8. U obrazloženju presude Kantonalni sud je naveo da je prvostepeni sud pravilno zaključio da se u konkretnom slučaju radi o ugovoru o djelu u smislu odredbe člana 600. ZOO, te da je nesporno da su parnične stranke u cijelosti ispunile ugovorne obaveze, tužilac je izradio i dostavio projektnu dokumentaciju, a apelant mu je za izvršeni posao isplatio naknadu. Istakao je da je sporno pitanje naknade u visini od 51.269,68 KM, za geološke i geomehaničke istražne radove koji nisu ugovoreni, a čije plaćanje je tužilac tražio prema računu od 22. septembra 2008. godine. Kantonalni sud je ukazao da je odredbom člana 624. stav 3. ZOO propisano da ako je naknada ugovorena na osnovu proračuna bez izričitog jemstva poslenika za njegovu tačnost, pa se u toku rada prekoračenje proračuna pokaže neizbježnim poslenik mora o tome bez odlaganja obavijestiti naručioca, inače gubi svako potraživanje zbog povećanih troškova. S tim u vezi je istakao da iz računa od 22. septembra 2008. godine sa prilogima (računima Geotehnika 94 d.o.o. Mostar i MOHO d.o.o. Zagreb, Ugovorima o autorskom djelu sa specifikacijom radova i troškova, izvještaju tužioca od 5. februara 2008. godine i tužiočevom obrazloženom zahtjevu za priznanje i izmirenje obveza od 16. decembra 2010 godine), te iskaza svjedoka S.Š, kao ovlaštene osobe apelanta za pripremu dokumentacije projektnog zadatka, i tužiočevog zakonskog zastupnika, neosporno proizlazi da je tužilac uredno obavijestio apelanta o potrebi izvršenja dodatnih radova, te da je tužilac dobio usmenu suglasnost za izvođenje tih radova koji nisu bili ugovoreni, s tim da će stranke to naknadno pismeno regulisati. S obzirom da su navedeni geotehnički istražni radovi i geotehnički izvještaji prema Mišljenju IGH d.d. Split od 8. januara 2008. godine bili zakonski obavezni i uslov i osnova za izradu projektnog zadatka, a nisu bili navedeni u tenderu, ugovoreni, niti uračunati u cijenu ugovora, Kantonalni sud je zaključio da je tužilac, kao ovlaštena i stručna osoba, bio zakonski obavezan prije izrade idejnog rješenja i glavnog projekta, izvršiti sporne radove iako oni nisu bili ugovoreni, a što je i učinio prema usmenom dogovoru sa apelantovim predstavnicima. Stoga je zauzeo stanovište da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za primjenu odredbe člana 624. stav 3. ZOO, odnosno da je tužbeni zahtjev za isplatu utuženog novčanog iznosa osnovan. Pri tome je istakao da apelant nije osporio račun izdat na ime spornih vanugovornih radova, a koji račun odgovara specifikaciji izvršenih radova i troškova koji su mu dostavljeni u prilogu računa. U konačnici je ocijenio osnovanim tužiočeve žalbene navode da je ispravkom tužbe zatražena isplata zakonske zatezne

kamate počev od 22. septembra 2008. godine kada je dospjelo predmetno potraživanje, a ne od 22. septembra 2011. godine.

9. Presudom Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 213065 19 Rev od 29. oktobra 2019. godine odbijena je apelantova revizija izjavljena protiv drugostepene presude.
10. U obrazloženju presude Vrhovni sud je ponovio činjenična utvrđenja nižestepeni sudova, te je istakao da je drugostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je ocijenio osnovanim tužbeni zahtjev. Naveo je da su nižestepeni sudovi pravilno kvalifikovali predmetni ugovor kao ugovor o djelu, te da tužilac, s obzirom da nije garantovao za tačnost proračuna u smislu odredbe člana 624. stav 2. ZOO, ima pravo na povećanje ugovorene naknade na ime povećanja troškova u odnosu na prvobitno ugovorene, s obzirom da se radi o nužnim i nepredviđenim povećanjima obima rada. Kako je tužilac bez odlaganja obavijestio apelanta o neizbježnosti prekoračenja ugovorenih radova, Vrhovni sud je zaključio da je drugostepeni sud pravilno primijenio odredbu člana 624. stav 3. ZOO, te je ocijenio neosnovanim apelantove prigovore o pogrešnoj primjeni materijalnog prava zbog nepostojanja pismenog sporazuma ili aneksa ugovora od strane ovlaštenih predstavnika u smislu tač. 1.4 i 2.3. predmetnog ugovora. S tim u vezi je istakao da je među parničnim strankama bilo nesporno da podaci iz izvedbenog projekta iz 1988. godine nisu bili dovoljni i da ih je prije izrade idejnog rješenja i glavnog projekta bilo nužno dopuniti dodatnim istražnim radovima, o čemu je tužilac bez odlaganja obavijestio apelanta i dobio usmenu saglasnost i nalog za njihovo dodatno izvođenje prema zakonskoj regulativi, te da će to naknadno regulisati i pismeno u smislu odredaba iz tač. 1.4. i 2.3. i predmetnog ugovora, a do čega nije došlo. Pri tome je istakao da apelant u toku postupka nije dovodio u pitanje nužnost dodatnih radova koje je tužilac izveo i nastanak povećanih troškova. U konačnici Vrhovni sud je naveo da je drugostepeni sud u obrazloženju presude dao jasne i potpune razloge za zaključak o osnovanosti tužbenog zahtjeva i da ih kao pravilne prihvata, te da ostali apelantovi revizioni navodi nisu od odlučnog značaja za drugačiju odluku sa aspekta predmeta spora, u smislu odredbe člana 231. u vezi sa članom 253. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine. Apelant navodi da Vrhovni sud nije cijenio njegov revizioni navod da S.Š. nije bio

ovlaštena osoba za davanje bilo kakve saglasnosti za izvođenje radova s obzirom da je tačkom 1.4. (OVLAŠTENI PREDSTAVNICI) predmetnog ugovora kao apelantov ovlaštenu predstavnik u vezi sa preduzimanjem radnji prema predmetnom ugovoru naveden I.M, pomoćnik ministra. Navodi da su redovni sudovi uzeli kao dokazanu činjenicu da je S.Š. bio apelantov ovlaštenu predstavnik za ugovaranje spornih istražnih radova samo na osnovu izjave navedenog lica i tužiočevog zakonskog zastupnika, što je za posljedicu imalo pogrešnu primjenu materijalnog prava s obzirom da državni službenik može preduzimati određene radnje u ime organa samo na osnovu i u obimu ovlaštenja datog od strane rukovodioca organa, koje ovaštenje S.Š. u konkretnom slučaju nije imao. Apelant navodi i da je tačkom 2.3. predmetnog ugovora navedeno da će se izmjene uslova i odredaba ugovora, uključujući i sve izmjene u predmetu i obimu ugovora, vršiti na osnovu pismenog sporazuma ugovornih strana, te da su redovni sudovi s tim u vezi pogrešno primijenili odredbu člana 70. stav 2. ZOO. Navodi da je predmetni ugovor realizovan i da je plaćena naknada, o čijoj visini nije bilo dileme, te da stoga nije bilo mjesta primjeni odredbe člana 624. stav 3. ZOO. Apelant takođe navodi da redovni sudovi nisu cijenili njegove navode da je u predmetnom računu navedeno da je izdat u skladu sa članom 2.3. predmetnog ugovora, a kojom ugovornom odredbom je određena pismena forma izmjena ugovora, koja u konkretnom slučaju nije ispoštovana.

b) Odgovor na apelaciju

12. Vrhovni sud je naveo da je donio zakonitu odluku i da ne stoji navodi iz apelacije.
13. Kantonalni sud je naveo da osporenim odlukom nije došlo do povrede prava na koja se apelant pozvao.
14. Općinski sud je naveo da osporenim odlukom nije došlo do povrede prava na koja se apelant pozvao.
15. Tužilac je naveo da je apelacija neosnovana i da apelant ponavlja navode koje je isticao u postupku pred redovnim sudovima. Naveo je da je S.Š. bio kontakt osoba u postupku javne nabavke i da je kao stručna osoba građevinske struke učestvovao u svim fazama predmetnog projekta, od njegovog početka pa sve do njegovog zaključenja. Tužilac je naveo i da apelant u toku postupka nije dovodio u pitanje nužnost izvedenih vanugovornih radova, te da prihvatanje izvedenih vanugovornih radova predstavlja konkludentnu radnju kojom je odobrio izvršene radove.

V. Relevantni propisi

16. **Zakon o obligacionim odnosima** («Službeni list SFRJ», br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, «Službeni list R BiH», br. 2/92, 13/93 i 13/94 i "Službene novine Federacije BiH", br. 29/03 i 42/11)
17. Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima a koji u relevantnom dijelu glasi:

Sloboda uređivanja obligacionih odnosa

Član 10.

Učesnici u prometu slobodno uređuju obligacione odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno „Ustavu Republike Bosne i Hercegovine“, prinudnim propisima te moralu društva.

Dužnosti ispunjenja obaveza

Član 17.

- (1) Učesnici u obligacionom odnosu dužni su da izvrše svoju obavezu i odgovorni su za njeno ispunjenje.*
- (2) Obaveza se može ugasiti samo saglasnošću volja učesnika u obligacionom odnosu ili na osnovu zakona.*

Ugovorena forma

Član 69.

- (1) Ugovorne strane mogu se sporazumjeti da posebna forma bude uslov punovažnosti njihovog ugovora.*
- (2) Ugovor za čije je zaključenje ugovorena posebna forma može biti raskinut, dopunjen ili na drugi način izmijenjen i neformalnim sporazumom.*
- (3) Ako su ugovorne strane predvidjele posebnu formu samo da osiguraju dokaz svoga ugovora, ili da postignu što drugo, ugovor je zaključen kad je postignuta saglasnost o njegovoj sadržini, a za ugovarače je u isto vrijeme nastala obaveza da ugovoru dadu predviđenu formu.*

Sankcija nedostatka potrebne forme

Član 70.

(1) Ugovor koji nije zaključen u propisanoj formi nema pravno dejstvo ukoliko iz cilja propisa kojim je određena forma ne proizlazi što drugo.

(2) Ugovor koji nije zaključen u ugovorenoj formi nema pravno dejstvo ukoliko su stranke punovažnost ugovora uslovile posebnom formom.

Kad je izvršen ugovor kome nedostaje forma

Član 73.

Ugovor za čije se zaključenje zahtjeva pismena forma smatra se punovažnim iako nije zaključen u toj formi ako su ugovorne strane izvršile, u cjelini ili u pretežnom dijelu, obaveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja zbog koga je forma propisana očigledno ne proizilazi što drugo.

Ispunjenje obaveze i posljedica neispunjenja

Član 262.

(1) Povjerilac u obaveznom odnosu je ovlašćen da od dužnika zahtijeva ispunjenje obaveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi.

(2) Kad dužnik ne ispuni obavezu ili zadocni sa njenim ispunjenjem, povjerilac ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je usljed toga pretrpio.

[...]

Član 277.

(1) Dužnik koji zadocni s ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznim zakonom.

[...]

Član 600.

Ugovorom o djelu poslenik (preduzimač, izvođač radova) obavezuje se da obavi određeni posao, kao što je izrada ili opravka neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada i sl. a naručilac se obavezuje da mu za to plati naknadu.

Proračun sa izričitim jemstvom

Član 624.

Ako je naknada ugovorena na osnovu proračuna sa izričitim jemstvom poslenika za njegovu tačnost, on ne može da zahtijeva povećanje naknade čak i ako je u posao uložio više rada i ako je izvršenje posla zahtijevalo veće troškove nego što je bilo predviđeno.

Ovim se ne isključuje primjena pravila o raskidanju i izmjeni ugovora zbog promijenjenih okolnosti.

Ako je naknada ugovorena na osnovu proračuna bez izričitog jemstva poslenika za njegovu tačnost, pa se u toku rada prekoračenje proračuna pokaže neizbježnim, poslenik mora o tome bez odlaganja obavijestiti naručioca, inače gubi svako potraživanje zbog povećanih troškova.

VI. Dopustivost

18. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.
19. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.
20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 213065 19 Rev od 29. oktobra 2019. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. S obzirom da je osporena presuda donesena 29. oktobra 2019. godine a apelacija je podnesena 18. decembra 2019. godine, proizlazi da je apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uslove iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.
21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uslove u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

23. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava

2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

24. Ustavni sud konstatuje da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na naplatu duga, dakle, na predmet građanskopravne prirode, iz čega proizlazi da apelant u predmetnom postupku uživa garancije iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

25. Ustavni sud zapaža da iz apelacionih navoda proizlazi da apelant smatra da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo, te da obrazloženje odluka redovnih sudova ne zadovoljava standard obrazložene sudske odluke. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina* protiv Rusije, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituiše redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas* protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminatorna.

26. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, ocjene dokaza, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka

istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje, i, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja se postavljaju, ispitati da li je osporena odluka zasnovana na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava, te da li obrazloženje osporene odluke Vrhovnog suda zadovoljava standard prava na obrazloženu sudsku odluku.

27. Takođe, Ustavni sud ukazuje da, prema ustaljenoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente. Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi Evropski sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, stav 29; vidi Ustavni sud, odluke br. *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine i *AP 352/04* od 23. marta 2005. godine). Evropski sud i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi Evropski sud, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36 i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 5/05* od 14. marta 2006. godine). Pri tome, pravo na obrazloženu presudu dopušta višim sudovima da samo podrže razloge koje su niži sudovi naveli kao obrazloženje, bez potrebe da te razloge ponavljaju (vidi Evropski sud, *Hirvisaari protiv Finske*, presuda od 27. septembra 2001. godine, aplikacija broj 49684/99, stav 32).

28. Ustavni sud primjećuje da je Vrhovni sud, koji je donio konačnu odluku u predmetnom postupku, zauzeo stanovište da tužilac, s obzirom da kao izvođač radova iz ugovora o djelu nije garantovao za tačnost proračuna ugovorene naknade, ima pravo na povećanje ugovorene naknade na ime povećanja troškova u odnosu na prvobitno ugovorene u smislu odredbe člana 624. stav 3. ZOO, jer se radilo o nužnim i nepredviđenim povećanjima obima radova o kojima je tužilac bez odlaganja obavijestio apelanta i dobio usmenu saglasnost i nalog za njihovo dodatno izvođenje. Vrhovni sud je pri tome naglasio da apelant nije dovodio u pitanje nužnost dodatnih radova koje je tužilac izveo, niti nastanak povećanih troškova. Dovodeći odredbu člana 624. stav 3. ZOO sa odlučanjem Vrhovnog suda i obrazloženjem koje je u vezi sa tim dao, Ustavni sud, suprotno apelantovim navodima, ne nalazi proizvoljnost u postupanju Vrhovnog

suda. U pogledu apelantovih navoda da su redovni sudovi proizvoljno primijenili odredbu člana 70. stav 2. ZOO, Ustavni sud ukazuje da se u konkretnom slučaju nije radilo o zaključenju ugovora, niti aneksa ugovora, već o nepredviđenim troškovima koji su bili nužni za realizaciju već zaključenog ugovora od 27. decembra 2007. godine, te da, stoga, nije bilo mjesta primjeni navedene zakonske odredbe. Nadalje, u vezi sa apelantovim navodima da Vrhovni sud nije cijenio njegov revizioni navod da S.Š. nije bio ovlaštena osoba za davanje bilo kakve saglasnosti za izvođenje radova s obzirom da je tačkom 1.4. predmetnog ugovora kao apelantov ovlaštenih predstavnik u vezi sa preduzimanjem radnji prema predmetnom ugovoru naveden I.M, Ustavni sud primjećuje da Vrhovni sud nije dao odgovor na ove apelantove navode, smatrajući da ti navodi nisu od odlučnog značaja za drugačiju odluku suda, u smislu odredbe člana 231. u vezi sa članom 253. ZPP, te da se pozvao na obrazloženje koje je u vezi sa tim dao drugostepeni sud. S tim u vezi Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja odluka redovnih sudova proizlazi da apelant nije osporavao činjenicu da je bio upoznat sa spornim radovima (odnosno da je o istima blagovremeno obaviješten), niti činjenicu da je prihvatio izvedene radove, te da nije osporavao ni račun koji mu je tužilac ispostavio za sporne radove. Dovodeći navedeno u vezu sa činjenicom da su sporni radovi u konkretnom slučaju bili nužni i zakonski uslov za realizaciju tužiočeve obaveze iz predmetnog ugovora, a koja činjenica, kako je već rečeno, nije bila sporna u postupku pred redovnim sudovima, Ustavni sud smatra da obrazloženje Vrhovnog suda, suprotno apelantovim navodima, zadovoljava standard prava na obrazloženu sudsku odluku.

29. Sublimirajući navedeno Ustavni sud smatra da nije došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na imovinu

30. Apelant smatra da mu je u predmetnom postupku povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je apelant tvrdnje o kršenju ovog prava, u suštini, zasnovao na istim navodima koje je istakao u vezi s pravom na pravično suđenje, koje je Ustavni sud već elaborirao u prethodnim tačkama ove odluke i za koje je zaključio da su neosnovani. S obzirom na to Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi o kršenju prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, takođe, neosnovani.

VIII. Zaključak

31. Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kada su redovni sudovi dali jasne i precizne razloge za stanovište da tužilac, kao izvođač radova iz ugovora o djelu koji nije garantovao za

tačnost proračuna ugovorene naknade, ima pravo na povećanje naknade u odnosu na prvobitno ugovorenu, jer se radilo o nužnim i nepredviđenim povećanjima obima radova u smislu odredbe člana 624. stav 3. ZOO.

32. Ustavni sud, takođe, zaključuje da osporenim odlukama nije došlo do povrede apelantovog prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, u situaciji kada je tvrdnje o povredi tog prava apelant zasnovao na istim navodima koje je istakao u vezi sa pravom na pravično suđenje, a Ustavni sud je te navode ocijenio neosnovanim.
33. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
34. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.